

تحلیل گفتمان بصری پوشش زنان در شبکه نمایش خانگی با تأکید بر هویت ایرانی-اسلامی

مقاله پیش رو از سری مقاله‌های پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات است که به تحلیل گفتمانی تأثیر پوشش زنان در شبکه‌های خانگی پرداخته است. این پژوهش با توجه به چهار فیلم پریننده شامل خاتون، جیران، قورباغه و یاغی‌حاک که در شبکه خانگی منتشر شده‌اند، به واسطه آزاده‌زینب محمودیان تهیه شده است.

امروز زبان فرهنگ به میزان جالب توجهی تصویری شده است. فرهنگ مردم این دوران چنان دیداری شده که انتقال مؤثر پیام بدون تصاویر کاری دشوار و دور از ذهن می‌نماید. فرهنگ دیداری مقوله‌ای است فراتر از مطالعه تصویر که در مواجهه با مخاطب در دو مرحله عمل می‌کند.

در مرحله اول، مانند چشم‌اندازی است که در آن، جهان تصویر به تولید معنا، ایجاد و حفظ ارزش‌های زیباشناختی، کلیشه‌های جنسیتی و روابط قدرت درون فرهنگ می‌پردازد. در سطحی دیگر، با وسعت گرفتن دامنه دیداری، حوزه‌ای به وجود می‌آید که در آن معانی فرهنگی شکل می‌گیرند.

در روزگار فناوری‌های رسانه‌ای پیوسته در حال توسعه، شبکه نمایش خانگی یکی از پرنفوذترین‌هاست. ضرورت این پژوهش به‌ویژه در جامعه امروز ما که بیش‌ازپیش در حوزه پوشش زنان دچار چالش‌های جدی شده، از آن‌روست که نشان می‌دهد الگوهای ارائه‌شده برای پوشاک زنان از سوی پرمخاطب‌ترین رسانه‌ها، چه قرابت و تناسبی با مؤلفه‌های هویتی ایرانی‌اسلامی داشته‌اند.

هدف این مطالعه، بررسی نسبت میان گفتمان بازتولیدشده در شبکه نمایش خانگی به‌وسیله پوشش بازیگران زن با مؤلفه‌های هویت ایرانی‌اسلامی است. این مقاله با رویکرد کیفی، با روش تحلیل گفتمان بصری و با به‌کارگیری چهارچوب مفهومی برگرفته از نظریه‌های تحلیل گفتمان فوکو و فرهنگ دیداری می‌رزوئف انجام شده است.

مطالعه مضامین فرعی و اصلی و گفتمان غالب شکل‌گرفته به‌وسیله پوشش بازیگران زن در چهار سریال پرمخاطب شبکه نمایش خانگی شامل خاتون، جیران، قورباغه و یاغی‌حاک از آن است که مؤلفه‌های اصلی هویت ایرانی‌اسلامی در ذائقه‌سازی در سبک پوشش جامعه، سهم بسیار اندکی را به خود اختصاص داده و از سوی تولیدکنندگان این آثار مورد غفلت واقع شده است.